

yapı

393

MİMARLIK
TASARIM
KÜLTÜR
SANAT
AĞUSTOS
2014
11 TL

ISSN 1300-3437

08

9 771300 343005

Işığı “Yaratmak”

‘Creating’ Light

ENGLISH SUMMARY ON PAGE 65

PLD Türkiye tarafından, Philips sponsorluğunda Yapı-Endüstri Merkezi’nde gerçekleştirilen “Mimaride Işık Vol. 4” etkinliği kapsamında bir sunum yapmak için İstanbul’a gelen Gerd Pfarré ile “Yansımalar” başlıklı sunumu sonrasında bir söyleşi gerçekleştirdik.

Gerd Pfarré

» HafenCity Üniversitesi Metro İstasyonu çalışmasıyla 2013 yılında, aydınlatma tasarımı konusunda dünyanın en prestijli ödülleri olan ve IALD Derneği tarafından verilen “Radiance Award for Excellence in Lighting Design”a değer görülen Gerd Pfarré, bağımsız aydınlatma tasarımı bürosu pfarré lighting design’in kurucusu, yöneticisi ve tasarım direktörü. Aynı zamanda, 2012’de faaliyete geçen LightingPress yayıncılık şirketinin Frank Koschembar ile birlikte kurucu ortağı. Münih Teknik Üniversitesi’nde ders veren tasarımcı, 2012’den bu yana Illuminator adlı aydınlatma dergisinin de editörlüğünü yapıyor.

YAPI DERGİSİ “Aydınlatma”ya olan ilginiz nasıl başladı? “Aydınlatma ve Aydınlatma Tasarımı”nda sizi en çok çeken ya da etkileyen şey nedir?

GERD PFARRÉ Her şey ailemin evinin bodrumunda başladı. 16 yaşında davul setimin fotoğraflarını çekmeye başladım. Parlak gümüşten yapılmış bir davul setiydi ve onu güzel ve dramatik bir şekilde öne çıkarmak için koyu bir arka plan ve gizli aydınlatma elemanları kullandım. Battaniyemin altında (annem ışıkları kapatıp bana iyi geceler diledikten sonra), el feneriyle aydınlattığım alanım dışında bu benim ilk aydınlatma deneyimimdi. O zamandan bu yana ışıkla çalışmaktan, ışığı “yaratmaktan” oldukça keyif alıyorum. Işıklar açıldığı zaman her zaman zengin, sihirli bir an vardır ve herkes bundan etkilenir.

YD Üzerinde çalışılan proje bir kentsel aydınlatma tasarımı, konser salonu, çalışma alanı ya da tarihi bir anıt aydınlatması olsun, aydınlatma tasarımının temeli ya da başlıca ilkeleri nelerdir?

GERD PFARRÉ İlk olarak önemli olan ışığın kalitesidir, miktarı değil. Bütün projelerde önemli olan ana konulardan biri de görsel konforu artırmak ve görsel algıyı optimize etmek için parlamayı önlemektir. Parlama ve ışık sızıntısı bütün dünyada, özellikle dış ortamlarda, karşılaştığımız en kötü etkilerin başlıcaları. Tasarım bakışıyla ya da estetik bir bakış açısıyla sürdürülebilir çözümler üretmek için profesyonel bir aydınlatma tasarımcısıyla çalışmak gerçekten mantıklı. Bu yalnızca teknik bir konu değil, iyi bir tasarımın yalnızca güzel görünen bir şey olmadığı gibi...

YD Illuminator dergisi yılda iki kez ve iki dilde yayımlanıyor. En önemli özelliği ise derginin boyutu (50x70 cm). Bir söyleşinizde şöyle diyorsunuz: “Biz, tasarım projeler fotoğraflanırken oluşturulan (yüksek çözünürlüklü) TIF dosyalarından yararlanan bir şey yaratmak istedik. Bunu aydınlatma özelinde yapan dergi formatında basılı bir yayın yoktu. İki yıldır Illuminator, tasarımla ilgilenen genel izleyiciye ya da ‘ışıkta etkilenen herkes’e hitap etmeyi amaçladı. Büyük format ise çarpıcı resimleri görmek ve ilham almak için bir araç oluyor.” Yaşadığımız bu dijital çağda, Instagram, Pinterest gibi sayısız içerikte milyonlarca fotoğrafı

içeren sosyal medya ortamları var. Sayısız miktarda malzeme ve konuya karşın, ürünler ya da gönderiler saniyeler içerisinde izleyici / kullanıcı tarafından hızlı bir şekilde tüketiliyor. Bunun yanında, basılı dergilerin doğası gereği, Illuminator okuyucudan ilgilenmesi için çok daha fazla zaman ve alan talep ediyor. Derginin dijital versiyonunun olmaması, kullanıcıların dergiyi okumaya harcadıkları zamanı artırmak ve yine Illuminator’ın bu özelliğini vurgulamaya yönelik bir karar gibi görünüyor. Ancak bu çok sayıda okuyucuya ulaşmakta bir dezavantaj. Öte yandan hazırlığının da çok emek ve yüksek bütçe gerektirdiği apaçık. Her bir sayı kaç kopya basılıyor? Her bir sayıyı hazırlamak ne kadar sürüyor? Ve Illuminator’ı sözünü ettiğimiz özelliklere sahip olan bir dergi olmanın yanında, daha çok sizin (ve Frank Koschembar’ın) stüdyonuzda tasarladığınız profesyonel aydınlatma projelerinden farklı olarak aydınlatma ile ilgilenen bir fotoğrafçı, bir sanatçı ya da profesyonel bir tasarımcıyla iletişim kurmanızı ya da bir araya gelmenizi sağlayan bir platform olarak görebilir miyiz?

GP İlk sayı için (No 1) 1000 kopya, ikinci sayı için ise (No 2) 2000 kopya bastık. Illuminator bir dergiden çok, özel bir seçki. Bir koleksiyon ögesi. Üçüncü sayı (No 3) hazırlık aşamasında, şu an Avrupa’ya dağıtım sorunu yaşıyoruz. Yayın piyasası ciddi sorunlar yaşadığı için (sizin de sözünü ettiğiniz sebeplerden dolayı), bayiler böyle büyük bir şeyi sipariş etmede oldukça çekingenler. Illuminator bizim “yaşam kaynağı” dediğimiz bir proje, ve evet, dergiyi ışıkla ilgilenen bütün insanları bir araya getiren bir iletişim mecrası olarak kabul ediyoruz. Illuminator’ın yapmak istediği, ışığı basılı halde duygusal bir deneyime dönüştürmek ve uygun formatta bir görsel deneyim olarak sunmak. Ve bunu başarabilmek büyük bir cesaret ve biraz da kendini beğenmişlik gerektiriyor. Dünyadaki en iyi ışık dergisini yaratma amacı pek de mütevazı değil. Okuyucu harcadığı emek ve zaman karşılığında ödül olarak, normal bir dergiyi okumakla karşılaştırmayacak bir görsel ve dokunsal deneyim yaşıyor. Illuminator’ı

Foto: Andreas J. Focke

Foto: Andreas J. Focke

Casino ve Eski Karakol Binası, Stuttgart, 2013. WGV Casino&Old Guardhouse, Stuttgart, 2013.

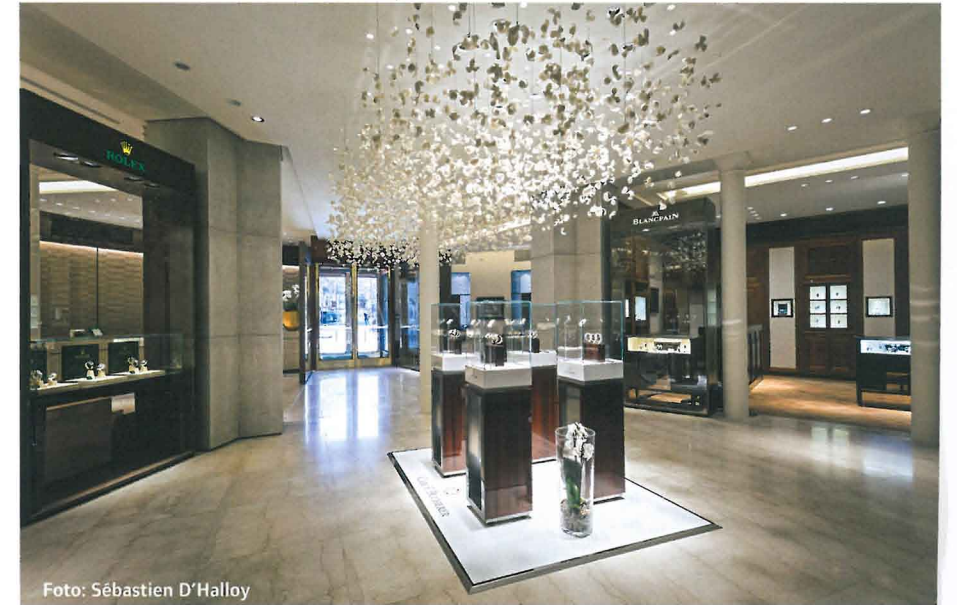

Foto: Sébastien D’Halloy

Bucherer Mağazası, Paris, 2013. Bucherer Retail Shop, Paris, 2013

Foto: Markus T...
Hafencity Üniversitesi Metro İstasyonu, Hamburg, 2012. Subway Station Hafencity University, Hamburg, 2012 (with raupach Architekten, Design Stauss Grillmeier).

Foto: Andreas J. Focke
Olimpik Salon, Münih. Olympic Hall, Munich, 2009.

“okumak” geriye yaslanıp izlenimlerinizi değerlendirdiğiniz, bir sergiyi ziyaret etmeye benziyor.

YD Büyük ve kapsamlı projelerde mimarlar ve içmimarlarla çalıştığınızda, gruplar arasındaki koordinasyon ve iş bölümü nasıl gerçekleşiyor? Farklı disiplinlerden olan profesyoneller arasında iletişimdeki bir sorun görüyor musunuz?

GP Evet kesinlikle, güzel soru. Işık, anlaşılması zor bir konu olduğu için iletişim bizim için çok önemli bir mesele. Telefon konuşmalarını ve soruları en aza indirmek istiyoruz; belgelerimizi ve sunumlarımızı mantıklı, ayrıntılı ve oldukça kapsamlı yapmamızın nedenlerinden biri de bu. Buna çok fazla zaman harcıyoruz ve sonunda herkes bundan yararlanabiliyor. Genel olarak, bütün inşaat sektörünün iletişim anlamında çok daha iyi bir eğitime sahip olması gerektiği izlenimindeyim,

örneğin başka insanları, oluşmuş bir sorun hakkında sayısız e-postayla (bilgilendirmeye eklediğiniz 24 kişiyle) suçlamak yerine, nasıl çözüm odaklı düşünülebilir, bunun üzerine gitmek gerek. Soruna odaklanmak rahatsız edici. Sorunlar her zaman meydana gelebilir, “önemli adam”ı oynamaktansa, önemli olan dinleme yeteneği, bunun yanında sağlam iletişim becerileri ve ortak bir çözüm bulabilmek için tartışma kültürü. Bu genellikle maskülen bir sorun, kadınlar bu konuda çok daha iyi...

YD Bir aydınlatma tasarımcısının rolü ve sorumlulukları nelerdir?

GP Başka bir insanın karanlık alanı, bizim boş tuvalimiz. Işık bir mekânı tamamlamalıdır ama, onu kontrol etmemelidir. Kaliteli aydınlatma tasarımı; görsel performans değeri, mimari görünüm, enerji verimliliği, çevresel sürdürülebilirlik ve güvenlikle ilişkide olan bir tasarlama sürecidir. Bir

projede aydınlatma tasarımcılarından yararlanıldığında, mimarlar ve kullanıcılar, tasarımcının bir mekânı yeniden kurgulama, zıtlık oluşturma, güvenliği sağlama ve projenin biçimini ve dokusunu ortaya çıkarmadaki eşsiz becerilerinden yararlanırlar. Aydınlatma tasarımcıları, projeye konsept aşamasından dahil olarak inşaat ve kullanım süresi boyunca, aydınlatmayı öne koymanın verdiği stratejik avantajlarla, deneyim, yetenek ve uzmanlıklarını kullanarak bütçe ve bina mevzuatı ile ilgili kısıtlamaların gerçekleştirilmesini sağlarlar. Işığı projenize dahil ederken bir aydınlatma tasarımcısı, estetik ve işlev, etkili ve yenilikçi arasındaki olağanüstü dengeyi kurarak size yardım eder. Aydınlatma tasarımcıları ışığın mimaride ve iç mekânlardaki rolünü anlar, engin deneyimleriyle ve aydınlatma elemanları ve sistemleri hakkındaki bilgileriyle tasarımı geliştirmeyi ve güçlendirmeyi sağlar.

YD Bazı büyük ölçekli / kapsamlı projelerde, birden çok aydınlatma tasarımcısı ya da tasarım grubu projeye dahil olabiliyor. Böyle bir deneyiminiz oldu mu? Olduysa eğer nasıldı; sizi geliştirmeye teşvik eden bir ortam mıydı yoksa koordinasyon sorunlarıyla dolu bir süreç miydi?

GP Gerçek yaşamdaki gibi. Eğer bireylerin kimyası tutuyorsa, çok kısa bir zamanda inanılmaz sonuçlara ulaşabilirsiniz. Bazen bu daha uzun sürer, bazen de, neyse ki oldukça nadiren, bu süreç bitmek bilmez. Her durumda, yeni insanlarla tanışmak ve bir proje gerçekleştirmek üstesinden gelinmesi gereken heyecan

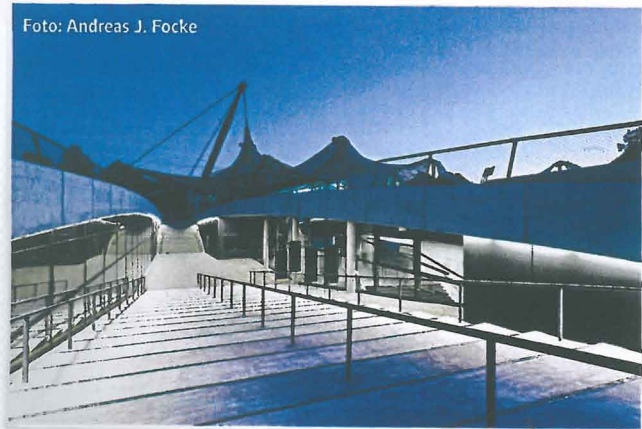

Foto: Andreas J. Focke
Küçük Olimpik Salon, Münih, 2011. Small Olympic Hall, Munich, 2011.

Foto: Andreas J. Focke
Forum Taşkent, Özbekistan, 2009. Forum Tashkent, Uzbekistan, 2009.

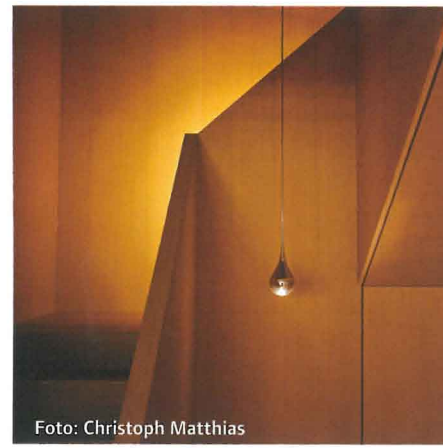

Foto: Christoph Matthias
EW Evi, Münih. EW House, Munich.

Foto: Noshe
Der Spiegel Kantini, Hamburg, 2011. Canteen of Der Spiegel, Hamburg, 2011.

Foto: Zoëy Braun
Kafeterya, Stuttgart, 2008. WGV Cafeteria, Stuttgart, 2008.

verici bir durum. Ancak, ara sıra projeye bir “diva” (kadın ya da erkek) dahil olduğunda işler daha karışık bir hal alıyor. Bazen böyle özel müşterilerimiz oluyor.

YD Yaşanabilir alanlar yaratmada bir tasarımcının dikkat etmesi gereken önemli noktalar nelerdir?

GP Malzemeleri, (Japon wabi-sabi felsefesinde olduğu gibi) eskidiğinde çok daha iyi görünecek biçimde kullanmak bence önemli. Patinayı (metal, taş ve ahşap yüzeylerde zaman içerisinde oluşan ince tabaka) çok seviyorum. Topkapı Sarayı'nı düşünürsek Türkiye'de bu kalitede olağanüstü örnekleriniz var. İnsanlara ve çevreye zararı olmayan malzemeler kullanmak çok önemli. Zanaatkarları dinlemek gerek, bazen sizin projeniz hakkında tahmin ettiğinizden daha fazlasını biliyorlar. Ve son olarak bir başka önemli nokta da, akustik konusuna büyük özen gösterilmeli; akustik bütün mimari alanlar için ışık kadar önemli. Bence, bir projenin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için gerekli olan başlıca beceriler, daha önce de söz ettiğim gibi, iyi iletişim, grup çalışması, ileriye dönük düşünmek ve sıradışı olmak!

YD Teşekkürler.

İngilizceden çeviren: Gizem Şahin

'Creating' Light

» In 2013 Pfarré was awarded the Radiance Award for Excellence in Lighting Design by IALD, one of the world's most prestigious lighting awards, for his Hafencity University Metro Station project. He is the founder, design director and manager of the independent lighting design firm, Pfarré Lighting Design. In 2012 he and Frank Koschembar founded the Lighting Press publishing company and since 2012 he has been co-editor of the magazine Illuminator, about the lighting sector. Pfarré also teaches at Munich Technical University. Gerd Pfarré came to Istanbul to give a paper as part of Light in Architecture Volume 4, which was organized by PLD Turkey at the Building Information Centre and was sponsored by Philips. We interviewed Pfarré before he gave his paper, which was entitled “Reflections”: “It's about the quality of light, not the quantity. One of the key features in all projects is to prevent glare in order to improve visual comfort and optimize visual perception. Glare and spill light are two of the worst effects we are all faced with, around the globe, especially outdoors. Working with a professional lighting designer makes truly sense; from an aesthetical or design point of view, and also to achieve sustainable solutions. This is not only a technical issue, as a real good design is not only something that looks just nice.” “Light Should Complement a Space, Not Control It. Quality Lighting Design is a process of communicating the value of visual performance, architectural appeal, energy efficiency, environmental sustainability and safety. When utilizing a lighting designer on a project, architects and end-users benefit from the designer's unique ability to craft spaces, create drama, secure comfort and reveal the shapes and textures of a project. Professional lighting designers achieve both cost and code compliance by using experience, talent and expertise to guide each project from early concepts through construction and occupancy, with the strategic benefits of lighting at the forefront”.